

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ — 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

1927

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", —ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 44
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Α. τ.ε.κ. τ.π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

θά σφάλω πολύ, ἂν βεβαιώσω κι' ἐγὼ μὲ τὴ σειρά μου, ὅτι γιὰ νὰ πιστευθεῖ κι' ἀπὸ ἄλλους αὐτὸ τὸ τελευταῖο, γράφηκε κυρίως τὸ ἀπὸ 355 σελίδες βιβλίο τοῦ ἀκάματου προπαγανδιστῆ συγγραφέα.

Ἐπρεπε, δηλαδή, μ' ἓνα βιβλίο ἀποτεινόμενο στὴν εὐκολόπιστη νεότητα καὶ τοὺς εὐκόλα παρασυρόμενους μισομορφωμένους, νὰ διαλαληθεῖ ὅτι «ὁ θρίαμβος τῆς δημοτικῆς ἔχει ἄμεση σχέση μὲ τὴν πολιτικὴ ἐπικράτηση τοῦ προλεταριάτου». Κι' ἔπρεπε μὲ τὴ βεβαίωση καὶ τὴν ἐπανάληψη (τὰ δύο πρὸ λογικὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Κ.) νὰ καρφωθεί στὰ μυαλά τῶν ἀναγνωστῶν του, ὅτι «ἡ αὐτοδιάλυση κάθε ἀστικῆς δημοτικιστικῆς ὀργάνωσης δείχνει τὴν αὐτοχρεωκοπία τοῦ δημοτικισμοῦ».

Ἡ προπαγανδιστικὴ σημασία τῆς βεβαίωσης αὐτῆς δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφύγει.

Ὁ δημοτικισμὸς ἦταν καὶ εἶναι ἓνα πνεῦμα νεωτεριστικὸ καὶ προοδευτικὸ. Καὶ ἡ νεότης, κι' ὅσοι ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία τείνουν πρὸς τὸ νέο, ἐνδεχόμενον εἶναι ν' ἀποδεχθοῦν τὸ φιλελεύθερο πνεῦμα του. Μὰ τοῦτο ἴσα ἴσα δὲν εὐχαριστεῖ τὸν κομμουνισμό, ποῦχει συμφέρον νὰ πάρει μονοπώλιο τὴν πρόοδο. Ἀπαραίτητο, λοιπόν, ὅπως - ὅπως νὰ λείπει ὁ δημοτικισμὸς κι' ἀναγκαῖο κάθε σωματεῖο δημοτικιστικὸ ἢ νὰ γίνεῖ κομμουνιστικὸ, ἢ νὰ διαλυθεῖ.

Ὁ διαλεκτικὸς αὐτὸς συλλογισμὸς — ὁ πραγματικὰ διαλεκτὸς ἐμπνευσε κάποιες γνωστὲς ἐνέργειες ποὺ δὲν ἀποτύχανε δυστυχῶς ὡς τὴν ὄρα. Μέρος τῆς ἐφαρμοζόμενης διαλεκτικῆς μεθόδου ἀποτελεῖ καὶ τὸ βιβλίο τοῦ κ. Κ. Γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ βέβαια κι' ἀπὸ τοὺς ἴδιους λόγους, οἱ κύριοι κύριοι τοῦ προλεταριάτου τηροῦν τὴν ἴδια στάση κι' ἀπέναντι τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἄν δὲν ἦταν αὐτὸς, τόσο γενικὸς ἀπὸ κομμουνιστικῆς ἀπόψεως, ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου, θὰ ἦταν ἀκατανόητος ὡς παρερμηνεῖς καὶ παρανοήσεις τοῦ χαρακτῆρα τῶν προσώπων καὶ τῆς σημασίας τῶν γεγονότων ποὺ σ' αὐτὸ ἐξετάζονται. Ἄν δὲν ἦταν αὐτὸς ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Κ. δὲ θὰ λησμονοῦσε ὕστερ' ἀπὸ λίγες ἀράδες πράγματα ποὺ ἀνάφερε καὶ δὲ θ' ἀναζητοῦσε ἄλλα αἰτία γιὰ πράξεις, ποὺ ἐξηγεῖνται ἀπὸ τὴν ἰδιοσυγκρασία τῶν ἀτόμων, ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς μορφώσεώς τους, κι' ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Λεπτομερέστερα ὁ κ. Κ. ἔπρεπε νὰ βρεῖ παντοῦ συμφέροντα ταξικά. Δὲν μπορούσε, λοιπόν, νὰ παραδεχθεῖ τὸ αὐταπόδειχτον, ὅτι ἡ ἀποδαχὴ τῆς καθαρῆς τὸν καιρὸ τῆς Τουρκοκρατίας ἦταν πλάνη τῶν λογίων, ποὺ ἀδίκησαν τὸ ἔθνος, μὰ ποὺ ἔχουν χίλιες σοβαρὲς καὶ σεβαστὲς δικαιολογίες γιὰ τὴν πλάνη τους. Γι' αὐτὸ θέλησε νὰ λησμονήσῃ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ λαϊκοί, ἢ καὶ οἱ κληρικοί, ποὺ πολέμησαν τὴν πλάνη, δὲν τὴν πολέμησαν γιὰ τὸ συμφέρον καμίας τάξεως, μὰ διότι ἦταν ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία θετικιστῆ κι' ἦταν μορφωμένοι κι' ἀπὸ τὴ φύση προικισμένοι μὲ φωτεινὸ μυαλό.

Μ' ἀφοῦ αὐτὰ δὲν μπορούσε νὰ τὰ ὁμολο-

γήσει, ἀναμενόμενο ἦταν νὰ τσαλαπατήσῃ καὶ πρόσωπα καὶ γεγονότα μὲ τόση ἀπροσεξία, ὥστε νὰ μὴν κινεῖ οὔτε τὴν ἀγανάχτηση, σὰν ἀποδίδει στὴν Ἐκκλησία τὴν ἀστήριχτη, μὰ τρομερὴ κατηγορία, ὅτι ὑποστήριξε τὴν ἀρχαιοπρεπὴ καθαρῆς ἐπίτηδες, γιὰ νὰ κρατεῖ ἀμόρφωτο τὸ λαὸ χάριν τοῦ συμφέροντος τῆς φεουδαρχικῆς (?) τάξεως, μὲ τὴν ὁποία εἶχε τάχα ἡ Ἐκκλησία συμμαχήσει.

Κι' ὁμοῦ ὁ ἴδιος ἀναφέρει, πὼς πολέμησαν στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς ὑπὲρ τῆς Δημοτικῆς, ἐκτὸς ἄλλων, Πατριάρχης ὅπως ὁ Πηγᾶς, ὁ Λούκαρις, ὁ Παρθένιος, ὁ Ἱερεμίας καὶ πολλοὶ Ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι ἱερωμένοι καὶ ὁ πολὺς Μηνιάτης.

Μὰ τὰ περίεργα τῆς διαλεκτικῆς μεθόδου κινοῦν τὸ χαμόγελο ἄθελα, ὅταν π. χ. διαιρεῖ σὲ τρεῖς τάξεις τὸν πρὸ τῆς ἐπανάστασεως τοῦ 1821 Ἑλληνικὸν κόσμον τῶν Γραμματέων σὲ φεουδάρχες, κοτζαμπάσηδες, μεγαλοαστοὺς καὶ ἀστοὺς, γιὰ νὰ δικαιολογηθεῖ ἡ ὑπαρξὴ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὑπερκαθαρευουσιάνων, μιχτῶν, καὶ δημοτικιστῶν. Ἐν τούτοις ὁ κ. Κ. ἤξερε (γιατὶ τὸ γράφει) πὼς τὸν πρῶτο ρόλο στὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς παίξανε, ἀντίθετα ἀπὸ τὰ δῆθεν συμφέροντα τῆς τάξεώς τους, καὶ ὁ Φαναριώτης Μπογιάρης Δημητράκης Κανταρτζῆς Φωτιάδης, καὶ ὁ μεγαλοκτηματίας στὸ Πήλιο Φιλίππιδης, καὶ ὁ κόμης Σολωμός, ποὺ ἔπρεπε διαλεκτικὰ νὰ νῆαι καθαρῆς τῶν ἱερωμένων. Μὰ γιὰ νὰ δικαιολογηθεῖ ἡ ἐπικράτηση ἀπὸ τὰ 1840—1880 τῆς καθαρῆς ἔπρεπε (γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ!) νὰ «ἐφεύρει ὁ κ. Κ. φεουδαρχισμό στὴν Ἑλλάδα καὶ ξεπεσοῦ τῆς τάξεως τῶν ἀστῶν!!!

Ἐδύχως ποὺ στὰ μετὰ τὰ 1890 καὶ μάλιστα στὰ μετὰ τὰ 1900 χρόνια, ἐπειδὴ τοῦ πάει στὴ διαλεκτικὴ νὰ κυριαρχοῦν οἱ ἀστοί, ἀναγνωρίζεῖ καὶ τὸ δημοτικισμὸ σὰν ἀστικό, ποὺ θέλησε «νὰ μορφωθεῖ ὁ λαὸς γιὰ νὰ ὀρθοποδίσει τὸ ἔθνος», «νὰ γίνουν καλὰ σχολεῖα γιὰ νὰ μορφωθοῦν καλοὶ πολῖτες» καὶ «γιὰ νὰ ἠθικοποιηθεῖ ὁ λαὸς» καὶ τὰ ὅμοια ποὺ εἶναι ὅλα ἀληθινά. Βέβαια, πὼς στὸ μεταξὺ ἐκσπενδονίζονται σὰν κεραυνοὶ ἐναντίον τῶν σύγχρονων δημοτικιστῶν τὰ ἐπίθετα «σωβινιστῆς» «ἱμπεριαλιστῆς» «ἀριστοκράτης», ἐνῶ οἱ φτωχοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι πραγματικὰ θέλησαν νὰ ἐργασθοῦν γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου τους καὶ τὴ μόρφωση τοῦ λαοῦ.

Μὰ προτοῦ τελειώσω, νιώθω ὑποχρέωση νὰ σημειώσω, ὅτι δὲν περίμενα ἀπὸ τὸν ἀγαθὸ κομμουνιστῆ συγγραφέα, μιλώντας γιὰ τὸν κ. Δελμούζο, νὰ συμπεράνει πὼς ἔκανε στροφή πρὸς τὸν νεοκαθαρευουσιανισμό. Καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λησμονεῖ ὅσα εἶπε λίγες σελίδες πρὶν, ὅτι ὁ Δημοτικισμὸς ἔγινε ἀπὸ τοὺς ἀστοὺς, ποὺ θέλησαν στὸ σχολεῖο τους τὸν ἠθικισμὸ καὶ τὴ θρησκεία. Ἐπομένως ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νὰ τὰ θέλει στὸ Ἑλληνικὸ σχολεῖο αὐτὰ τὰ δύο, ἐξακολουθεῖ νὰ νῆαι δημοτικιστῆς, οὐτοπιστῆς ἔστω, μὰ καθαρῆς τῶν ἱερωμένων ποτέ. Μόνον ὁποῖος θέλει νὰ τὰ ἐξορίσει ἀπ' τὸ σχολεῖο αὐτὰ τὰ δύο, καίτοι νὰ εἶναι δημοτικιστῆς ἢ καὶ καθαρῆς τῶν ἱερωμένων, καὶ μεταβάλλεται σὲ διαλύ-

τικό στοιχείο τοῦ Κράτους εἴτε γράφει δημοτική, εἴτε μιλεῖ εἰς καθαρῆς.

Γίνεται, δηλαδή, γιὰ νάμυστε σύμφωνοι μετὸν κ. Κ. χρήσιμος ἐργάτης (ἔστω ἀνεπιθύμητος ἀπὸ τὸ κόμμα) γιὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ προλεταριάτου.

P.

Γ. Τσουκαλά : *Κουρασμένος ἀπ' τὸν Ἔρωτα (διήγημα).*

Ψυχὴ γεμάτη αἰσθηματικὴ γενναιοῦτα κι' ἀληθινὴ πνοὴ ρομαντισμοῦ ὁ συγγραφεὺς, (τὸ ἔργο ἄλλως τε εἶναι γραμμένο στὸ πρῶτο πρόσωπο), βυθισμένος μέσα στὴ δοκιμασία ἑνὸς ἔρωτος χαμένου, κάνει τὸ μοιραῖο συναπάντημα μετὸν παλιό του φίλον.

«Ξέρω τί θέλεις!» τοῦ λέγει ἐκεῖνος μετὴ συμπόνια πρὸς ἕναν ὁμοιοπαθῆ καὶ μετὴν περιέργεια γιὰ ἕνα φαινόμενο καινούργιο...

Ἀλλὰ δὲν ξέρει καθόλου τὸ τί θέλει ἢ πικραμένη καὶ ἐξαλλὴ ἐκεῖνη ψυχὴ. Ἀλλοιῶς, δὲν θὰ τὴν παρέσυρε ποτὲ μέσα σ' ἕναν κύκλο ναυαγισμένων ὑπάρξεων, οὔτε στὰ φριχτά φαρμάκια τῶν «τεχνητῶν παραδείσων», — κι' ὄλ' αὐτὰ ἐντελῶς γυμνά ἀπὸ κάθε φαντασία, ἐντελῶς κενὰ καὶ γνώριμα, ἐντελῶς νεκρὰ ἀπὸ κάθε ἀπίχνηση μιᾶς μεγάλης ἀπέραντης ζωῆς.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος κάνει τὸ πρῶτο τραγικὸ κίνημα νὰ αὐτοξεραφισθῆ ἀργὰ καὶ γιὰ πάντα, δὲν μπορεῖ παρὰ, ἀπέναντι στὸ βῆρος ποὺ τὸν λυγίζει καὶ τὸν σπρώχνει, νὰ βάλῃ μιὰ μεγάλη καὶ κύρια εὐθύνη, χαραγμένη βαθύτατα μέσα στὴν ψυχὴ: τὴν *κοινωνικὴν προσταγὴν*, ἀνώτερη καὶ ριζικώτερη ἀπ' τὴν ἀτομικὴ συνείδηση. Ἢμπορεῖ νὰ ξεγράψῃ κανεὶς εὐθὺς ἀμέσως τὸν ἑαυτό του· ἀλλὰ μέσα μας ἀπομένει ἀκόμη ἕνα μεγάλο μέρος συλλογικῆς εὐθύνης, κι' αὐτὸ ζητεῖ νὰ τοῦ δώσωμε λόγο γιὰ τὸ ἀχρηστο καὶ τιποτένιο σκέλεθρο ποὺ θὰ σφύρωμε γιὰ χρόνια μέσα στὴν ἀνθρωπότητα, ζωντανὴν ἀντινομία ποὺ ἐμπνέει τὴ φρίκη καὶ τὸν οἶκτο, ἐτοιμοθάνατο φάντασμα ποὺ φαρμακεύει ὀλόγουρά του.

Προδοσία τῆς φύσεως κι' ἐκεῖνη, — ἡ λύτρωσις ὁμῶς τοῦ πόνου μετὰ τὰ Ἔργα τῆς Τέχνης εἶναι ἡ μόνη μέσα στὴν κοινωνία θεμιτὴ καὶ συγγνωστὴ. Οἱ ὄλως διαφορετικὲς συγκινήσεις ποὺ προκαλοῦν ἐκεῖνα ἀπάνω στὴν πονεμένη ψυχὴ, ἢμποροῦν νὰ συμβιβασθοῦν μετὴν κοινωνικὴν προσταγὴν ποὺ ζητᾷ, ὡσὰν δευτέρον ἑστικτο, νὰ ἐξηγῆ καθένας τὴ θέσιν του ἀπέναντι τοῦ συνόλου, — ἢ τουλάχιστο νὰ εἶναι ἀνεξάρτητος, ξεχωριστός, αὐτάρκης.

T. A.

Χρίστου Π. Λευκαδίτου (δικηγόρου): *Κοινωνιολογικαὶ παρατηρήσεις.*

Στὸ ἔργο θὰ ταίριαζε περισσότερο ὁ τίτλος «ἠθικοφιλοσοφικὲς διδασκαλίαι». Εἶναι ἡ μελέτη τοῦ κ. Λευκαδίτη ὑποκειμενικὴ κι' ἀπὸ τὸ εἶδος, μάλιστα, στὸ ὅποιο ἡ Νεοελληνικὴ Βιβλιογραφία παρουσιάζει ὑπερτροφία.

Ἄλλως τε ὁ συγγραφεὺς, μετὰ δύο φράσεις τοῦ προλόγου του, καὶ πιστὰ χαρακτήρισε τὸ ἔργο του καὶ εὐλικρινῶς αὐτοκρίθηκε, λέγοντας:

«Ἡ ἐξέτασις τῆς ἀληθείας εἶναι ἡ βῆσις καὶ ὁ σκοπὸς τῆς μελέτης μου ταύτης.» Καὶ παρακάτω: «Δὲν εἶμαι ἀνατροπεύς! Δὲν θέλω νὰ παρουσιασθῶ ὡς καινοτόμος, οὔδὲ θέλω νὰ παρουσιάσω τι τὸ ἰδιάζον καὶ πρωτότυπον.»

P.

Μικρασιατικὸς Σύλλογος ἢ Ἀνατολὴ

Ἐνα λεύκωμα μετὰ στατιστικὲς καὶ εἰκόνες πρὸ εὐγλωττες ἀπὸ κάθε περιγραφῆ. Πρόκειται γιὰ τὴς δώδεκα νυκτερινὲς σχολὰς, ἀρρένων καὶ θηλέων, ποὺ ἴδρυσεν ἀπ' τὸ 1924 καὶ δῶθε, σὲ διάφορες συνοικίαι τῶν Ἀθηνῶν, μετὰ ελάχιστα μέσα, μετὰ ἀδάμαστο ὄμωρ ζῆλο καὶ μετὰ ἀκαταπόνητη δραστηριότητα, ὁ θαυμάσιος μικρασιατικὸς σύλλογος «Ἀνατολὴ». Ἐνα μεγάλο εὖγε τοῦ ἀξίζει καὶ τοῦ τὸ λέμε μετὰ ὄλη μας τὴν καρδιά.

Π.

Ἐλάβομεν καὶ τὰ ἐξῆς βιβλία, διὰ τὰ ὅποια θὰ γράψομεν:

ΛΙΑΠΣ Μ. ΠΙΝΙΟΝΙΣΤΗ, *Μιά...* ρομάντο. (Ὁ τίτλος αὐτοῦ τοῦ βιβλίου δὲν μπορεῖ νὰ αναγραφῆ στὴ «Νέα Ἔστια».)

ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΑΚΗ, *Ὁ Χαρτοπαίκτης ποὺ ἐκμυστηρεύεται* (ἔκδοσις Β').

ΣΩΤΗΡΗ ΣΚΙΠΗ, *Δουλοῦδια τῆς Μοναξιάς*, ποιήματα τυπωμένα στὴ Γαλλία.

ΜΙΜΗ Ι. ΓΚΕΚΑ, *Χαμένο Παιδί*, ρομάντο, σκίτσα τοῦ ζωγράφου Τάκη Δέδε.

ΓΙΑΝΝΗ ΣΙΔΕΡΗ, *Τραγουδῶντας*, Στίχοι. ΝΙΤΣΑΣ Π. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, *Δῶρα*, σφυρναϊκὸ μυθιστόρημα.

[Οἱ κκ. ἐκδόται ἢ συγγραφεῖς δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μᾶς στέλλουν ἀπὸ δύο ἀντίτυπα. Ἐν' ἀρκεῖ. Ἄλλωστε ἐδηλώσαμεν ὅτι δὲν θὰ γράψομεν δι' ὄλη τὰ βιβλία, παρὰ δι' ὅσα κάπως ἀξίζουν. Ὅσον διὰ τὴν ἀναγγελίαν μιᾶς ἐκδόσεως, θὰ ἴρκει καὶ ἀπλοῦν σημείωμα τοῦ ἐκδότου.]

Αἱ Εἰκόνες μας

Ἡ κόρη τοῦ Ἰεφθάε, ὑπὸ Millij Steger.

Ἡ Μίλλυ Στέγκερ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὴς νεαρότερες Γερμανίδες γλύπτριαι, πρᾶγμα ὁμῶς ποὺ δὲν τὴν ἔμποδίζει νὰ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὴς καλύτερας. Ἡ εἰδικότης τῆς εἶναι νὰ ἀναπαριστᾷ τὴν ἀνθρώπινη μορφή μετὰ ὅσο τὸ δυνατόν ἀπλῆς γραμμῆς, ἀλλὰ νὰ τῆς δίνῃ συγχρόνως κίνησι, ἔκφρασι καὶ ζωὴ. Προτιμᾷ τὴν ἀπαιώνιση βιβλικῶν προσώπων, ἴσως γιὰ τὴν συμβιβάζονται μετὰ τὴς ἀντιλήψεις τῆς περὶ τέχνης. Ἀπὸ τὰ τελευταῖα τῆς ἔργα εἶναι ἡ Ἀνάστασις τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας καὶ ἡ Κόρη τοῦ Ἰεφθάε ποὺ δημοσιεύεται σ' αὐτὸ τὸ τεῦχος ἐκτὸς κειμένου.

Εἶναι γνωστὴ ἡ ἱστορία τῆς κόρης τοῦ Ἰεφθάε, τῆς κόρης τοῦ προφήτου ἐκεῖνου ποὺ ἔταξε νὰ θυσιάσῃ στὸν Θεὸ ὡς εὐχαριστία γιὰ τὴν νίκη του, τὸ πρῶτο ἐμψυχο πλάσμα ποὺ θὰ συναντοῦσε στὴν ἐπιστροφὴν του, καὶ ἀνάγκαστικὴ νὰ θυσιάσῃ τὸ παιδί του ποὺ ἔτρεξε νὰ τὸν προῦπαντήσῃ.

Ε.Υ.Δ. Π.Ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008